

'Winterwater' in De Lawei in Drachten: theatrale vorm van tekenen van wat zwijgend gezegd moet worden | recensie ★★★★★☆

Hans Brans • Vandaag, 14:15 • [Theater en musical](#)

. Foto: Bart Grietens

Een autobiografisch boek over een pijnlijke jeugd op het toneel zetten, met een hoofdpersoon die niet kon praten over waar de pijn zat – dat vraagt om een bijzondere aanpak. Riex Swarte staat al jaren op tamelijk eenzame hoogte als het gaat om het beeldend vertellen van grote gebeurtenissen met kleine middelen.

Een verhaal over de onmetelijke eenzaamheid van een kleine jongen valt ook in die categorie. Samen met regisseur Noufri Bachdim bedacht hij een vorm voor het boek *Winterwater* van Lex Paleaux (wiens naam misschien niet toevallig ook op water eindigt).

Paleaux groeide op in een Fries dorpje als kind van een Franse vader en een kettingrokende, diepgelovige moeder met losse handen. Een gezin dat niet echt liefdeloos was, maar dat niet scheutig was met begrip of warmte.

Kinderlijke fantasie en naïef vertrouwen

In het eerste deel zien we de wereld van de kleine Lex, een schattig jongetje dat met open blik de grote wereld in kijkt, maar daarbij ook de grote vragen stelt, die volwassenen vaak maar vervelend vinden. De vier acteurs dragen Lex letterlijk, en figuurlijk, op handen, liefdevol. Om beurten

spreken ze met zijn stem, lezen ze zijn gedachten en geven ze zijn kinderlijke wereld vorm. Dat doen ze op talloze manieren, met kartonnen figuren, met tekeningen op een grote achterwand, met projecties, stemmetjes en muziek.

Het is de typische stijl van Swarte die perfect past bij Lex' zijn kinderlijke fantasie en naïeve vertrouwen. Alleen botst die fantasie voortdurend met een harde werkelijkheid, die daar niet voor open staat.

Aangekondigd onheil

Het wachten is op onheil. In de voorstelling laat dat aangekondigde onheil eigenlijk wat te lang op zich wachten, waardoor de prachtige vertelstijl wat al te illustratief begint te worden. Als het voetballende jochie dan op weg naar huis door een foute man wordt 'benaderd' – de suggestieve vorm is juist door zijn indirectheid pijnlijk voelbaar – stort de open blik van de naïeve jongen volkomen in. Hij kán het niet vertellen en niemand staat open voor wat hem dwars zit. Dus wordt hij, wat ze dan noemen 'onhandelbaar', hij mept zijn moeder terug en het gaat van kwaad tot erger. Alle misschien goedbedoelde maatregelen pakken vervolgens averechts uit.

Het is vooral in dit laatste deel dat de animatie-achtige vertelstijl weer ten volle gaat werken. De eenzaamheid, het opgesloten zitten in je eigen geheim, de drang tot zelfvernietiging die er het gevolg van is – dat alles lijkt nauwelijks beter te kunnen worden opgeroepen dan op deze 'kleine', (ogenschijnlijk) simpele en tegelijk liefdevolle manier.

Het is een theatrale vorm van tekenen van wat alleen zwijgend gezegd kan worden.

★★★★☆

Gebeurtenis Winterwater, door Rieks Swarte, Studio Figur en Feikes Huis

Gezien 24 febr. In De Lawei, Drachten

Concept Noufri Bachdim en Rieks Swarte (gebaseerd op boek van Lex Paleaux)

Spel Nick Bos, Gerold Guthman, Pluck Venema en Tim Hammer/Alexander Brouwer

Vormgeving Rieks Swarte

Regie Noufri Bachdim

Publiek 150

Nog te zien 1/3 in Leeuwarden